



## ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΠΑΦΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

### ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΟΥ

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἀρθροῦ τούτου, ὁ ψυχίατρος τῆς Ζυρίχης Alphonse Maeder εἶναι διεθνῶς γνωστὸς εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον ἀπὸ τὰς ἐργασίας του ἐπὶ τῆς ψυχολογίας τοῦ βάθους (Psychologie de la profondeur) εἰς τὴν ὁποίαν κύριον ρόλον παίζει ἡ θέσις τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου. Μαθητὴς τοῦ Freud κατ' ἀρχάς, ταχέως ἀπεσπασθὴ ἀπὸ τὸν Freudισμόν, τὸν ὁποῖον καὶ ἐπέκρινε εἰς πλείστα ἀρθρα καὶ μελέτας, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἴδιον ψυχοθεραπευτικὸν σύστημα βασιζόμενον εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία χάνει τὸν δρόμον τῆς ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν πνευματικοῦ προαναταλισμοῦ.

Εἰς τὸ τελευταίως ἐκδοθὲν βιβλίον του «Wege zur seelischen Heilung» καὶ εἰς τὸ μέλλον μετ' ὀλίγον νὰ κυκλοφορήσῃ «Selbsterhaltung und Selbstheilung» διδῶν μίαν εἰκόνα τῶν νεωτέρων ψυχοθεραπευτικῶν τάσεων τῆς «ψυχολογίας τοῦ βάθους». Ἀπὸ πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου προστρέχουσιν ἀσθενεῖς εἰς τὸ ψυχιατρικὸν γραφεῖον τοῦ A. Maeder εἰς τὴν Ζυρίχην διὰ νὰ εἰδρῶν ἀνικνούσιν καὶ θεραπείαν.

Τὸ παρὸν ἀρθρον ἐγράφη εἰδικῶς διὰ τὰς «Ἀκτίνας» ὡς συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν, ἡ ὁποία γίνεται ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἐπὶ τῶν προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ συγχρόνως ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συγκροτήσεως τοῦ «Ἰνστιτούτου Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς καὶ Ἰατρικῆς Ψυχολογίας» παρὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς ἄλλην σελίδα.

Εἰσάγων εἰς τὴν Ψυχοθεραπείαν τὴν ἔνονοιαν τῆς συναισθηματικῆς μεταφορᾶς(\*) ὁ Φρόυντ, μᾶς ἔδωκε μίαν νέαν ἄποψιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατανόησιν τῆς σχέσεως μεταξὺ ἀσθενοῦς καὶ ἱατροῦ, χωρὶς ὅμως νὰ περιλαμβάνῃ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν τὴν ὁλότητα τῆς σχέσεως ταύτης. Οὕτω, προσδιορίζει τὴν αὐθόρμητον προβολὴν ἀσυνειδήτων ψυχικῶν περιεχομένων τοῦ ἀναλυομένου ἐπὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ θεράποντος ἱατροῦ, περιεχομένων τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ δεσμούς, παιδικὰς προσκολλήσεις πρὸς ὠρισμένα πρόσωπα τοῦ ἄλλοτε περιβάλλοντος τοῦ ἀρρώστου. Αἱ προβολαὶ αὗται εἶναι πλήρεις συγκινήσεων, ἐντόνων αἰσθημάτων, ἐνθουσιασμοῦ, ἀγάπης, ἀποστροφῆς καὶ μίσους, διὰ νὰ ἀναφέρω-

μεν μερικὰς, τὰς πλέον συνήθεις, μορφάς. Κάθε τι τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ἀφομοιωθῆ κατὰ τὸ ἀπώτερον ἢ πλησιέστερον παρελθόν, ἐπαναλαμβάνεται αὐτομάτως καὶ καθορίζει τὴν σχέσιν τοῦ ἀσθενοῦς ἀπέναντι τοῦ ἱατροῦ του· ὁ ἀσθενὴς τὸ ζῆ ἐκ νέου καὶ ἀποκτᾷ συνείδησιν αὐτοῦ· ἡ ἀνάλυσις τῶν μεταβιβάσεων αὐτῶν ἀποβαίνει ἀναγκαῖον περιεχόμενον τῆς θεραπείας καὶ ἀσκεῖ ἔντονον θεραπευτικὴν ἐπίδρασιν. Εἶναι ἀναπόφευκτον ἡ διαδικασία αὕτη νὰ ἐπηρεάσῃ, νὰ συγκινήσῃ, περισσότερο ἢ ὀλιγώτερον, τὸν ἱατρὸν τὸν ἴδιον. Ὁ Φρόυντ ὁμιλεῖ ἐδῶ περὶ ἀντι-μεταφορᾶς. Τείνει νὰ κρατήσῃ τὸ πρόσωπον τοῦ ἱατροῦ ἔξω ἀπὸ τὴν ἀκτίνα δράσεως αὐτοῦ τοῦ μαγνητικοῦ πεδίου (παραδείγματος χάριν μὲ τὴν τοπογραφικὴν διάταξιν τοῦ ἱατρικοῦ γραφείου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θεραπείας).

Μὲ τὴν πείραν καὶ μὲ τὴν σκέψιν, τὸ πρόβλημα τοῦτο κατέστη περισσότερο σύνθετον καὶ ὑποδιηρέθη. Ἡ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη τοῦ ἀρρώστου νὰ ζῆσῃ ἐκ νέου τὸ μὴ ἐκκαθαρισμένον παρελθόν καὶ νὰ τὸ ἐπανα-

(\*) Σ. Μ. Ὑπὸ τὸν ὄρον «μεταφορᾶ» (transfert) ἡ ψυχνάλυσις ἐννοεῖ τὴν μεταβίβασιν παλαιῶν, ἰδίως δὲ παιδικῶν, συναισθηματικῶν καταστάσεων εἰς τὸν ψυχναλυτὴν ἱατρὸν. Ἡ μεταφορὰ κατὰ τὸν Freud βοηθεῖ εἰς τὴν καταστολὴν τῆς ἀντιστάσεως ποὺ προβάλλει ὁ ἀσθενὴς εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς ψυχικῆς του καταστάσεως.

λάβη εις τήν σχέσιν του πρὸς τὸν ψυχοθεραπευτὴν, εἶναι ἡ μοναδικὴ συνέπεια τῆς παιδικῆς προσκολλήσεως; Εἶναι ἕνα εἶδος καθαροῦ μηχανισμοῦ; Ἡ ψυχανάλυσις ἐρευνᾷ τὸ «διατί», τὴν ἐξήγησιν τῆς σχέσεως τοῦ ἀποτελέσματος πρὸς τὴν αἰτίαν. Ὁ προσανατολισμὸς τῆς εἶναι ἐκδήλως αἰτιώδης.

Ἡ ψυχοθεραπεία τοῦ βάθους, ἰδίως ὅπως ἐξειλήχθη ἐν Ζυρίχῃ, προσθέτει εἰς τὸ «διατί» τοῦ Φρόυντ καὶ νέον ἐρώτημα: Πρὸς ποῖον σκοπὸν πραγματοποιεῖται ἡ μεταφορά; Ἐχει κάποιο κρυμμένον νόημα; Δὲν πρόκειται πλεόν νὰ δοθῇ μία ἐξήγησις, ἀλλὰ μία ἐρμηνεία. Ἡ τελευταία αὕτη παρατήρησις ἀποκαλύπτει ὑπαρχούσας εἰς τὸν ἄρρωστον προσδοκίαν καὶ ἀναζητήσιν -ἀσυνειδήτους-ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τὴν ἐξάρτησιν αὐτὴν ἐκ τοῦ παρελθόντος. Ὁ νευροπαθὴς δὲν ὠθεῖται μόνον (ὡς ἀπὸ παλινδρόμησιν) νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ παρελθόν, ἀλλ' ἐκδηλώνεται μέσα του μία προσπάθεια χειραφετήσεως. Ἐλκύεται ἀπὸ τὸν σκοπὸν αὐτόν. Ἐπιστεύετο ἐπὶ μακρὸν ὅτι ἡ συνειδητοποίησις τοῦ «ἀναπαραγωγικοῦ» χαρακτήρος (ἐπαναλήψεως ἢ ἀναπαραγωγῆς) τῆς μεταφορᾶς ἀρκεῖ αὕτη μόνη διὰ νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸν ψυχαναλυόμενον. Βαθυτέρα παρατήρησις ἀπεκάλυψε ἕνα νέον παράγοντα: Ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν στάσιν καὶ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ θεραπευτοῦ προέρχεται ἐπίδρασις ἀπελευθερωτικὴ. Ἐὰν ἐπιτύχη νὰ μὴ ἐπηρεασθῇ ὁ ἴδιος ὁ ἰατρὸς ἀπὸ τὰς διεισδυτικὰς καὶ πλήρεις πάθους ἐπιδράσεις αἱ ὁποῖαι τὸν περισφίγγουν, ἐὰν μείνῃ ἄθικτος καὶ ἀποκαλύψῃ τὰς προβολὰς, βοηθεῖ τότε τὸν ἄρρωστον του μὲ ἕνα νέον τρόπον διὰ νὰ ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τὰς παιδικὰς του προσκολλήσεις. Ἡ ἐλευθερία του ἐνεργεῖ ὡς μία ζύμη ἀπελευθερώσεως εἰς τὸν προστατευόμενον του. Κατὰ κανόνα ὁ βαρέως νευροπαθὴς ἐπηρεάζει σπουδαίως τὸ περιβάλλον του πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀρρωστημένης προσδοκίας του καὶ προκαλεῖ γύρω του συνταρακτικὰς ἀντιδράσεις πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ συμπλέγματος του. Ὁ ἄρρωστος αὐτὸς ἔχει ἰδιαίτεραν ἀνάγκην νὰ συμπεριφέρεται ἀπέναντί του ὁ θεραπευτὴς μὲ τρόπον φυ-

σικὸν καὶ ἐλεύθερον, συγχρόνως δὲ καὶ ἀγαθόν. Ἡ ὑποδοχὴ αὕτη διευκολύνει πολὺ τὴν προσπάθειάν του καὶ τὸν παρακινεῖ νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιον ἐὰν ἡ ψυχανάλυσις τῶν προβολῶν ἠκολούθησεν καλὴν ὁδόν. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ καιροῦ, ὁ ἀναρρώνων γίνεται ὁ ἴδιος ἱκανὸς νὰ ἀναπτύξῃ σχέσεις ἀντικειμενικὰς καὶ φυσικὰς, μὲ τὸν ἰατρὸν του πρῶτον καὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κατόπιν. Γίνεται δὲ τοῦτο διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν του, διότι αἱ προσκολλήσεις, τὰς ὁποίας ὑπερπηδᾷ τώρα, χρονολογοῦνται κατὰ κανόνα ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας. Ἐπιτυγχάνει τότε νὰ ἀντιδρᾷ ὀρθῶς, νὰ εἶναι «παρῶν» ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ περιβάλλον του.

Διαπιστώνομεν λοιπὸν ὅτι ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν ἀνακούφισιν, τὸν καθαρισμὸν (κάθαρσιν) τὰ ὁποῖα φέρει ἡ ψυχανάλυσις τῶν προβολῶν, κάποια ἐκ νέου ἀγωγή ἐπιβάλλεται, τοῦλάχιστον διὰ μίαν μεγάλην κατηγορίαν νευροπαθῶν. Ὁ ψυχοθεραπευτὴς συνοδεύει εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὁδόμενου τὸν ψυχαναλυόμενον ὡς «μέντωρ» του, ἕως ὅτου ἐπιτύχη κάποιον βαθμὸν σταθερότητος καὶ ἠθικῆς ἀνεξαρτησίας. Ὁ ἰατρὸς ἔχει λοιπὸν ἐπὶ πλεόν καὶ ἕνα ἄλλο ἀκόμη ἔργον, ἐκτὸς τοῦ ψυχαναλυτικοῦ, διότι εἰς αὕτην τὴν δευτέραν φάσιν πρόκειται περὶ μιᾶς ἀγωγῆς ἐκ νέου, ἰδίως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰς σχέσεις τοῦ ψυχαναλυομένου μὲ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον. Ἡ καθημερινὴ πείρα καὶ αἱ συνήθειαι συναντήσεις μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐξετάζονται ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐὰν εἶναι ἀνάγκη ἐπανορθώνονται.

Ἡ ψυχοθεραπεία τοῦ βάθους μᾶς παρουσίασε νέαν ἄποψιν τῆς ὕψους τῆς προσωπικότητος, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὸν σχηματισμὸν σταθερᾶς τάσεως αὐτοελέγχου, διορθώσεως καὶ διευθύνσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑπέρ-ἐγώ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀτομικὴ γένεσις ἀνατρέχει εἰς τὰς ἐπιδράσεις τῶν γονέων ἐπὶ τοῦ παιδιοῦ (1). Ἀπὸ τῆς χειραφετήσεως του ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς ἐκπαιδευτὰς του,

(1) Εἰς τὸ ὑπὸ ἐκτύπωσιν βιβλίον μου «Selbsterhaltung und Selbstheilung» (Rascher & Cie) ἐξετάζεται τὸ θέμα τοῦτο λεπτομερῶς

τὸ ὑπὲρ-ἐγὼ ἀναλαμβάνει μέγα μέρος τοῦ ἔργου τῆς αὐτορυθμίσεως. Εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ὁ προσωπικὸς καὶ βιογραφικὸς παράγων παίζει ἐντελῶς ἰδιαίτερον ρόλον. Ἐκ τούτου ἀκριβῶς ἡ αὐτορύθμισις διαμορφώνεται σημαντικῶς ἀναλόγως τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον οἱ ἐκπαιδευταὶ ἐξεπλήρωσαν τὸ ἔργον των ἀπέναντι τοῦ παιδιοῦ. Ἐπιδράσεις ἀπαγορευτικαί, διεγερτικαί ἢ διαστρέφουσαι, δύνανται νὰ παραμορφώσουν τὸ ὑπὲρ-ἐγὼ καὶ οὕτω θὰ προδιαγραφῆ κατὰ τρόπον δυσμενῆ ἢ μελλοντικὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἐφήβου, ἀληθὲς καταφύγιον παθολογικῶν προσκολλήσεων, τῶν ὁποίων τὴν προβολὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἱατροῦ (μεταβίβασις) ἐξετάζομεν ἤδη.

Ὁ νευρωτικὸς, μὲ τὴν ἐπὶ τοῦ ἱατροῦ μεταφορὰν δὲν πρόκειται μόνον νὰ ζήσῃ ἐκ νέου καὶ νὰ χαλαρώσῃ τὸ μὴ ἐκκαθαρισμένον παρελθόν, ἀλλ' ἔχει ἀκόμη νὰ ἐπιτύχῃ ἓνα πλήρη σκοπὸν ψυχικῆς ἀναπτύξεως, τὴν ὁποῖαν αἱ προσκολλήσεις εἶχον καταστήσει ἄλλοτε ἀδύνατον. Ὁ ἄρρωστος, ὁ ὁποῖος εἶχε μείνει νηπιώδης ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων ἢ εἶχε γίνῃ ἐκ νέου νηπιώδης κατ' ἐπαναστροφὴν, ζητεῖ νὰ εὕρῃ εἰς τὸν ἱατρὸν του κατανόησιν, στήριγμα καὶ τὴν καθοδήγησιν, πού τοῦ ἔλειπαν. Ἰδανικοποιεῖ τότε τὸν βοηθὸν καὶ μέντορά του τοῦτον, αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν του νὰ ἐλκύεται ἰσχυρῶς πρὸς αὐτόν-κατὰ βάθος ὄχι τόσο προσωπικῶς ἀλλὰ «ὑπηρεσιακῶς». Ὅπως εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς νεότητός του, γίνεται πάλιν ἱκανὸς νὰ ἐνθουσιάζεται, αἰσθάνεται μέσα του τὴν τάσιν πρὸς ἀνάπτυξιν. Δὲν πρέπει νὰ γελάσῃ κανεὶς μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔχει κατεύθυνσιν προοδευτικὴν πολὺ ἀξιοσημείωτον. Πρόκειται νὰ φθάσῃ καὶ νὰ κάμῃ ἐκ νέου ὅ,τι δὲν εἶχεν ἐπιτευχθῆ ἢ εἶχε χαλάσει κατὰ τὸ παρελθόν. Κατὰ τὴν δημιουργικὴν, συνθετικὴν, αὐτὴν φάσιν τῆς θεραπείας, διαμορφώνεται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναρρωνύοντος, κατ' ἀνταλλαγὴν μὲ τὸν ὀδηγόν του, νέον ὑπὲρ-ἐγὼ. Ἄς εἴπωμεν καλύτερα ὅτι πρόκειται περὶ μιᾶς ἀποκαταστάσεως τοῦ ὑπὲρ-ἐγὼ, τὸ ὁποῖον εἶχε βλαβῆ καὶ διαστραφῆ ἀπὸ τὴν προηγουμένην ζωὴν. Ἡ αὐτορύθμισις δηλαδὴ ἀναγεν-

νᾶται καὶ ἐξ αὐτοῦ προπαρασκευάζεται ἐσωτερικῶς ἢ διάλυσις τῆς συναισθηματικῆς μεταφορᾶς, ἢ ἀπόσπασις ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ ἱατροῦ.

Ὁ ἀναρρωνύων εἶναι εἰς θέσιν νὰ συμπεριφέρεται φυσικῶς κατὰ τὰς συναντήσεις μὲ τοὺς ὁμοίους του καὶ νὰ προσαρμόζεται φυσιολογικῶς. Ὁ ψυχοθεραπευτὴς λοιπὸν ἔχει ἐκτὸς τοῦ ρόλου του ὡς ψυχαναλυτοῦ καὶ ἓνα ἄλλο ἔργον, νὰ συνεχίσῃ, νὰ διορθώσῃ καὶ νὰ συμπληρώσῃ ὅ,τι εἶχαν ἀρχίσει, καὶ ἐν μέρει δὲν εἶχαν ἐπιτύχει, οἱ ἐκπαιδευταί. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ τελικοῦ σκοποῦ, ἡ συναισθηματικὴ μεταφορὰ σημειώνει τὴν ἔναρξιν μιᾶς ἀποκαταστάσεως τῆς προσωπικότητος, ἢ ὁποῖα εἶχε διαλυθῆ μέσα εἰς τὴν νεύρωσιν. Αἱ προβολαὶ λοιπὸν ἐπὶ τοῦ ἱατροῦ, κατὰ τὴν δευτέραν φάσιν τῆς θεραπείας, ἔχουν καθαρῶς προοδευτικὸν προσανατολισμὸν καὶ ἐξυπηρετοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς προσωπικότητος.

Δὲν πρόκειται τόσο, τώρα πλέον, περὶ στοιχείων αὐτοβιογραφικῶν καὶ προσωπικῶν, ὅπως εἰς τὴν πρώτην φάσιν, ἀλλὰ περὶ στοιχείων ὑπερπροσωπικῶν, ἀρχετυπικῶν, τὰ ὁποῖα παίζουν ρόλον ἐπαγωγικὸν τῆς ἐν ἐξελίξει προσωπικότητος.

#### ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΟΥ

Μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν περὶ τῆς μεταφορᾶς τῆς πραγματοποιουμένης ἀπὸ τὸν ἄρρωστον, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ τρόπον συστηματικώτερον τὸ ἔργον καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἱατροῦ εἰς τὸν ἄρρωστον του. Ἡ ἀποψις αὕτη τοῦ προβλήματος εἶχε παραμεληθῆ σημαντικῶς μέχρι τοῦδε. Ἐγένετο ἤδη ἀνωτέρω λόγος περὶ τῆς «ἀντι-μεταφορᾶς», εἶδους συναισθηματικῆς μολύνσεως τοῦ ἱατροῦ ἀπὸ τὸν ἄρρωστον, ἢ ὁποῖα μαρτυρεῖ κάποιον ἀδύνατον σημεῖον, κάποιαν ἀτομικὴν προδιάθεσιν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἱατροῦ. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, αὐτὸς ὁ ὁποῖος θέλει νὰ βοηθήσῃ θὰ εἶχεν ἀνάγκην νὰ βοηθηθῆ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Μία ἀμοιβαία ἐμπλοκή, μία σοβαρὰ καὶ ἀξιοθρήνητος περιπλοκή δι' ἀμφοτέρους. Δὲν ὑπάρχει ψυχοθεραπευτῆς ὁ

όποιος να μη την έδοκίμασε εις τόν έαυτόν του, εις κάποιαν περίπτωσιν, τουλάχιστον εις ώρισμένον σημείον.

Εις τήν «ψυχολογίαν τής επαφής» έγινε λόγος περί τής άμοιβαιότητας τών προσωπικών σχέσεων. Περί ποίας άμοιβαίας ανταλλαγής πρόκειται όταν τά πράγματα συμβαίνουν φυσιολογικώς (όταν δηλαδή δέν παράγεται αντι-μεταφορά); 'Η επαφή μεταξύ ψυχοθεραπευτοῦ καί νευρωτικοῦ δημιουργείται από τό ότι καί οί δύο, έκείνος ό όποιος ζητεῖ τήν βοήθειαν καί έκείνος ό όποιος τήν δίδει, τρέχουν μαζί, συνεργάζονται. Κλήσις έκ μέρους τοῦ άρρώστου καί άπάντησις τοῦ Ιατροῦ, ή όποία συνδυάζεται πρός κλήσιν έκ μέρους τοῦ Ιατροῦ εις συνεργασίαν, εις τήν όποίαν ό άρρωστος προσπαθεῖ νά άπαντήσῃ (διπλή κλήσις καί άπάντησις!). 'Η επαφή αὐτή παρουσιάζει κάποιον παραλληλισμόν πρός τήν σχέσιν μεταξύ παιδιοῦ καί γονέων: Τό παιδί ἔχει ανάγκην νά προστατευθῇ κατά τήν περίοδον τών έλλείψεών του, όπως ό άρρωστος ἔχει ανάγκην νά βοηθηθῇ διά νά έξέλθῃ από τήν άπελπισίαν. 'Η φύσις εἶναι προβλεπτική: 'Υπάρχει ένα μητρικόν ένστικτον κινητοποιούμενον εις τήν μητέρα από μόνην τήν παρουσίαν τοῦ παιδιοῦ, άλλ' ὑπάρχει επίσης καί «ιατρικόν ένστικτον»-εις αὐτό αναφέρεται ή λεγομένη κλήσις-ένα είδος «άγαθοεργοῦ επίδράσεως» ειδικῆς μορφῆς ή όποία προϋποθέτει άμεσον σχέσιν, ένστικτώδη, μέ τά φαινόμενα τής αὐθορμητοῦ ρυθμίσεως καί θεραπείας.

Εις τούς πλέον πρωτογόνους λαούς συναντῶμεν ήδη, δίπλα εις τόν άρχηγόν τής φυλῆς, ένα μάγον, θεραπευτήν ή ιερέα. Βλέπομεν έδῶ τήν ένσωμάτωσιν μιᾶς κοινωνιολογικῆς λειτουργίας. Πρέπει νά μάθωμεν νά συναρμόζωμεν τήν βιολογικήν, ψυχολογικήν καί κοινωνιολογικήν σκέψιν. Χωρίς στοιχειώδεις τάσεις πρός αναγέννησιν καί επανόρθωσιν, οὔτε διατήρησις τής ζωῆς, οὔτε δυνατότης θεραπευτικῆς ενεργείας εἶναι δυνατόν νά ὑπάρξῃ.

Εἶναι πρόδηλον ότι ή διαπίστωσις τής ὑπάρξεως φυσικοῦ τινος δώρου, έμφύτου άρα πρωτογόνου-κατ' οὔδέν μειώνει τό ένδιαφέρον τής γνώσεως καί τής τεχνικῆς

δεξιότητος, αἱ όποῖαι αποκτῶνται κατά τά ἔτη τών σπουδῶν, οὔτε τής προσωπικῆς πείρας ή όποία κερδίζεται διά μέσου τής ζωῆς. 'Η σύνθεσις των αντιθέτως, δικαιολογεῖ τήν έννοιαν τής Ιατρικῆς κλήσεως ή αποστολῆς.

Εις κάθε θεραπείαν τίθεται τό έρώτημα, εάν ό Ιατρός θά εἶναι Ικανός νά ὑπερπηδήσῃ τās δυσκολίας, νά αναλάβῃ τήν εὐθύνην τήν όποίαν τοῦ επιβάλλουν ή ειδική θέσις καί ή άπελευθέρωσις τοῦ άρρώστου. Δέν ἔχει, βεβαίως, ὑποστή άνοσίαν ὅσον άφορᾷ τούς κινδύνους οἱ όποῖοι τόν άπειλοῦν ἔσωθεν καί ἔξωθεν. 'Η πραγματικότης δέν ταυτίζεται πρός τās άπαιτήσεις τοῦ Ιδεώδους. 'Αλλ' έν πάσῃ περιπτώσει ἔχει καθῆκον νά εργασθῇ μαζί μέ τόν άρρωστον καί συγχρόνως επί τοῦ άρρώστου. Θά τοῦ χρειασθῇ κάποτε νά υἱοθετήσῃ μίαν νέαν άποψιν, νά λάβῃ μίαν άπόφασιν, ὁμοίως παρούσας καί αναγκαίας διά τόν προστατευόμενον του. 'Η ζωή καί δράσις τοῦ ψυχοθεραπευτοῦ ὑπόκεινται εις άδιάκοπον άναθεώρησιν καί ανανέωσιν. Κοστίζει τοῦτο πολὺν άγῶνα, άλλά δίδει τό πλεονέκτημα νά τόν κρατῇ ζωντανόν.

Χρησιμοποιοῦν συχνά τήν «κατάλυσιν» πρός συμβολικήν αναπαράστασιν τής επίδράσεως τοῦ ψυχοθεραπευτοῦ εις τήν ψυχὴν τοῦ άρρώστου κατά τήν διάρκειαν τής αναλυτικῆς θεραπείας. Μέ τήν παρουσίαν του εις ένα κλειστόν χῶρον ό καταλύτης λαμβάνει μέρος εις τήν χημικήν επεξεργασίαν (processus) τήν όποίαν επιταχύνει. Τό ἔργον του ὁμως δέν εἶναι παρὰ εφήμερον ή άκόμη διαλείπον, διότι εις τό τέλος έμφανίζεται έκ νέου άθικτος. Διά τόν ψυχοθεραπευτήν εἶναι δυνατόν νά λεχθῇ ὁμοίως ότι ή παρουσία του εἶναι αναγκαία διά τήν αλλαγὴν τοῦ άρρώστου. 'Επηρεάζει κατά τρόπον ὀριστικόν ὄλην αὐτήν τήν εξέλιξιν καί εύρίσκεται εις τό τέλος καί πάλιν μόνος, ένῶ ό άρρωστος φεύγει διαφορετικός από ὅ,τι ἦτο<sup>(2)</sup>.

(2) 'Η βιολογία γνωρίζει φαινόμενα παράλληλα πρός τήν κατάλυσιν, π.χ. τήν ενεργείαν τών ένζύμων, τών βιταμινῶν καί τών ὁρμονῶν εις τήν παραγωγικὴν λειτουργίαν τοῦ οργανισμοῦ. 'Η ζύμη χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολον διά φαι-

Είναι πολύ δύσκολον νά περιγραφῆ καὶ ἐξηγηθῆ ἡ ἐπενέργεια τοῦ ἱατροῦ ἐπὶ τοῦ ἀρρώστου του. Εἶναι πρόδηλον ὅτι δὲν καθορίζεται μόνον ἀπὸ τὴν λογικὴν, τὴν γνῶσιν, οὔτε ἀπὸ τὴν θέλησιν, ἀλλὰ ἀπὸ στοιχεῖον ὑπέρλογον (irrational) τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τὴν προσωπικότητα, ἀπὸ τὴν αὐθεντίαν της (autotité=auctot augere=αὐξάνω), τῆς ὁποίας ἡ ἐπίδρασις εἶναι θετικὴ. Εἶναι δι' αὐτὸ ἀπαραίτητον νά δοθῆ ὁ ψυχοθεραπευτὴς εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν μὲ ὄλην τὴν ὑπαρξιν καὶ ὄχι μόνον μὲ τὰς συνειδητὰς λειτουργίας, μὲ συμμετοχὴν ἡρεμον, σιωπηλὴν ἀλλὰ κατανοοῦσαν καὶ συμπαθοῦσαν, ἢ ἐνεργητικὴν, μὲ τὸν λόγον, τὴν χειρονομίαν, ἐξηγῶν, ἐρμηνεύων, ἐνισχύων ἢ προλαμβάνων, ὑποστηρίζων κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς περιστάσεως, τῆς στιγμῆς, δίδων συγχρόνως πᾶσαν προσοχὴν εἰς τὰ σημεῖα τῆς κατευθύνσεως, ὅπως ταῦτα ἀναγνωρίζονται εἰς τὰ ὄνειρα. Ἡ κατεύθυνσις λοιπὸν δὲν δίδεται κατὰ τὰς ἰδέας ἢ τὰς προσωπικὰς πεποιθήσεις τοῦ ἱατροῦ. Εἶναι ἀνάγκη νά διαβάσῃ ὁ ἱατρὸς εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ προστατευομένου του. Ὀνομάζομεν τὴν ψυχικὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν «ψυχαγωγίαν» (\*). Κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν της ὁ θεραπευτὴς ἀποφεύγει τὴν ἀνάπτυξιν θεωριῶν καὶ γενικοτήτων, ἀποφεύγει νά συστήσῃ ἐπιστημονικὰς μελέτας. Ἡ ἀποτελεσματικότης θὰ εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα ἐὰν μεταχειρίζεται μέσα ἐκφράσεως δι' εἰκόνων καὶ πρόδηλα, ὅπως ἡ ἀφήγησις ἀντιστοίχου πείρας (αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἢ ἄλλου) ἢ μὲ παρομοιώσεις, παραβολὰς. Ἀπὸ πρότυπα προσηρμοσμένα προέρχεται εἶδος ἐπαγωγῆς, ἐπίδρασε-

νόμειά τινα πνευματικῆς ἐνεργείας: Ἡ μεταστροφή τιν ὁποῖαν προσκάλει, εἰς τὸν λαὸν μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὸ ἔργον τῶν ὡ ἀπὲ σταλμένων καὶ ἡ ἔλευσις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ κλπ.

(\*) Σ. Μ. Ἐδῶ ὁ σ. ἐννοεῖ τὴν ἀγωγὴν τῆς ψυχῆς.

ως ἡ ὁποία εὐνοεῖ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς προσωπικότητος τοῦ ὑπὸ ἀνάρρωσιν ἀρρώστου. Οἱ ἀμερικανοὶ συνάδελφοι οἱ ὁποῖοι ἐφαρμόζουν τὴν «θεραπείαν καθ' ὁμάδας» ἀναφέρουν ὅτι συχνὰ αἱ μαρτυρίαι τῶν μελῶν τῆς ὁμάδος (λαϊκῶν, ἐπομένως καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ἀσθενῶν) ἀσκοῦν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ προσώπου περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται δραστικώτεραν παρ' ὅτι ὁ θεραπευτὴς. Ἡ μαρτυρία ἐκείνη ἐκφράζει προσωπικὴν πείραν, εἶναι ἀνιδιοτελὴς καὶ μεταφράζει εἰς αὐθόρμητον γλῶσσαν ὠραῖον παράδειγμα τῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς ἐπαφῆς μεταξὺ ἀνθρωπίνων ὄντων. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον περιγράφομεν τώρα δὲν συμβαίνει εἰς τὸν ψυχαναλυτὴν τῆς φροῦδικῆς παρατηρήσεως, συμβαίνει ὅμως εἰς τὸν ψυχοθεραπευτὴν τοῦ βάρθους, ὁ ὁποῖος συνδυάζει τὴν «ψυχαγωγίαν» μὲ τὴν ψυχανάλυσιν.

Ὁ ἱατρὸς φροντίζει λοιπὸν νά γίνουν συνειδηταὶ αἱ μεταβιβάσεις, νά ὑπερπηδηθοῦν αἱ προσκολλήσεις, τοιουτοτρόπως δὲ εὐνοεῖται ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὸν ἱατρὸν καὶ ἡ προσαρμογὴ πρὸς τὴν πραγματικότητα. Τὸ ὑπερ-ἐγὼ ἐπανασυγκροτεῖται ὡς ὄργανον τῆς αὐτο-ρυθμίσεως. Ὁ θεραπευτὴς δὲν ἔχει κατὰ βάθος ἀνάγκην νά φοβῆται τὰς μεταφοράς, οὔτε νά φροντίζῃ νά κρατῇ τὸν ἀρρώστον ἐξηρητημένον ἀπὸ τὸν ἱατρὸν, ἐὰν αἱ προσπάθειαι του τείνουσιν νά καταστήσῃ ἐνεργὸν τὴν ἠθικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀρρώστου, καθὼς καὶ τὴν προσαρμογὴν του πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν περιβάλλον.

Ἡ μελέτη τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων μεταξὺ τοῦ νευροπαθοῦς καὶ τοῦ θεραπευτοῦ του ἠῤῥησε μεγάλως τὸ πεδῖον δράσεως καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς ψυχοθεραπείας. Ἐπλούτισε συγχρόνως τὴν ἐκ μέρους μας κατανόησιν τῆς ψυχολογίας τῆς ἐπαφῆς, τῶν προσωπικῶν σχέσεων.

A. MAEDER